

Beslutsunderlag

Styrelsen 2021-04-14

Diarienummer: 0028/21

Handläggare: Anders Söderberg, vice vd

Telefon: 031-368 54 64

E-post: anders.soderberg@gshab.goteborg.se

Yttrande över motion av Gertrud Ingelman (V) och Johan Zandin (V) om Göteborg Energi AB:s möjligheter att energieffektivisera och bygga ut kapaciteten i elnätet

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

Göteborgs Stadshus AB:s yttrande över motion av Gertrud Ingelman (V) och Johan Zandin (V) om Göteborg Energi AB:s möjligheter att energieffektivisera och bygga ut kapaciteten i elnätet överlämnas som kunskapsunderlag i den fortsatta beredningen utan eget ställningstagande.

Sammanfattning

Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) har av kommunstyrelsen fått en motion av Gertrud Ingelman (V) och Johan Zandin (V) om Göteborg Energi AB:s möjligheter att energieffektivisera och bygga ut kapaciteten i elnätet. I motionen föreslås Göteborg Energi AB få i uppdrag att utreda hur sänkta avkastningskrav för bolaget skulle kunna öka insatser för energieffektivisering och utbyggd kapacitet i elnätet.

Utifrån Stadshus uppdrag att lämna förslag till ägardirektiv och uppdraget att svara för finansiell samordning, redovisar Stadshus i detta yttrande kompletterande generell information rörande avkastningskrav och den finansiella samordningen samt förutsättningar för Stadshus utdelningsmöjligheter.

Göteborg Energi kan beskriva vilka finansiella möjligheter sänkta avkastningskrav skulle kunna innebära men bolaget äger inte frågan om ägardirektivets avkastningsnivåer och kan inte heller förväntas ta ansvar för redovisning av de konsekvenser som lägre avkastningskrav skulle innebära för Stadshuskoncernens finansiella samordning och de utdelningskrav som framgår av kommunfullmäktiges budget.

Styrelsen föreslås överlämna yttrandet till kommunstyrelsen som kunskapsunderlag i den fortsatta beredningen utan eget ställningstagande.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadshus yttrande består av kompletterande information som avser olika perspektiv utifrån den ekonomiska dimensionen att beakta i den fortsatta beredningen av motionärernas förslag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget konstaterar att klimatutmaningen är en viktig framtidsfråga där frågor rörande det framtida energibehovet och den pågående energiomställningen är avgörande komponenter. Klimatförändringen kräver prioriteringar och innehåller både möjligheter och utmaningar både globalt och lokalt

Bedömning ur social dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Motion av Gertrud Ingelman (V) och Johan Zandin (V) om Göteborg Energi AB:s möjligheter att energieffektivisera och bygga ut kapaciteten i elnätet

Ärendet

Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) har av kommunstyrelsen fått en motion av Gertrud Ingelman (V) och Johan Zandin (V) om Göteborg Energi AB:s möjligheter att energieffektivisera och bygga ut kapaciteten i elnätet. Styrelsens yttrande över motionen ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 30 juni 2021. Ärendet medger därför ingen bordläggning.

Beskrivning av ärendet

I motionen föreslås Göteborg Energi AB får i uppdrag att utreda hur sänkta avkastningskrav för bolaget skulle kunna öka insatser för energieffektivisering och utbyggd kapacitet i elnätet.

Utifrån Stadshus uppdrag att lämna förslag till ägardirektiv och uppdraget att svara för finansiell samordning redovisar Stadshus i detta yttrande kompletterande generell information rörande avkastningskrav och den finansiella samordningen samt förutsättningar för Stadshus utdelningsmöjligheter.

Avkastningskrav

Sedan 2020 har ägardirektiven, för de bolag i Stadshuskoncernen där det är relevant, kompletterats med avkastningskrav som minst motsvarar branschnivå. De olika sätt koncernens bolag skapar totalavkastning speglas i hur avkastningsmåten för bolagen är konstruerade. Som utgångspunkt har de mått och krav använts som respektive bransch etablerat beroende på verksamhetens karaktär. Måtten fokuserar på verksamhetens avkastning på investerat kapital eller marknadsvärde, rörelsemarginal eller annat avkastningsmått som bedöms lämpligt till att beskriva verksamhetens prestation ekonomiskt.

Avkastningsmått och fastställda krav syftar till att synliggöra de olika verksamheter som bygger upp respektive kluster/koncern och ger möjlighet till styrning och till utvärdering av hur olika verksamheter utvecklas och bedrivs i jämförelse med konkurrenter eller konkurrerande alternativ. Avkastningskraven ska också, där inte speciallagstiftning eller andra omständigheter begränsar, tillförsäkra ägaren förutsägbar direktavkastning med hänsyn tagen till finansiell ställning i bolaget, kluster/koncern, Stadshuskoncernen och kommunkoncernen.

Uppdrag i ägardirektiv tillsammans med andra riktade uppdrag från kommunfullmäktige och andra förutsättningar kan innebära att både positiva och negativa avvikelser från avkastningskrav över tid är motiverade.

Ägardirektivet behöver betraktas som en helhet där samtliga ägarens krav och instruktioner till bolaget har samma ställning.

Stadshus finansiella samordning

Stadshus ska enligt sitt ägardirektiv svara för finansiell samordning inom Stadshuskoncernen och dessutom ska Stadshuskoncernens skatteposition så långt möjligt samlas i Stadshus. För att uppnå detta finns ett antal aktiebolags-, bokförings- och skatterättsliga verktyg att tillgå som Stadshus tillämpar för att skapa det ekonomiskt mest fördelaktiga utfallet ur ett bolagskoncernperspektiv och utifrån det ansvar Stadshus har.

Grundläggande förutsättningar för den finansiella samordningen skapas genom kommunfullmäktiges budgetbeslut om finansiering av vissa verksamheter och krav på

utdelning. I budgeten fattas beslut om koncernbidrag till Göteborgs Stadsteater AB, Got Event AB och Business Region Göteborg AB. Kommunfullmäktige har också fattat beslut om att överföra Stora Teaterns verksamhet till Göteborgs Stadsteater AB från Kulturnämnden. Vidare har det i kommunfullmäktiges budget 2020 och 2021, i formuleringar och antagande om kommunbidrag till olika verksamheter, speglats en hypotes om att även helt finansiera Göteborg & Co AB och Business Region Göteborg AB via koncernbidrag istället för genom kommunbidrag (uppdragsersättning) från Göteborgs Stad.

Koncernbidragen finansieras i huvudsak av de överskott som genereras i Göteborg Energi AB, Lokalkoncernen (Higab m.fl.) och Göteborgs Hamn. Minskade överskott och kassaflöden från Göteborg Energi får konsekvenser för möjligheten till finansiering av ovan nämnda verksamheter redan på dagens nivå.

Utdelning till Göteborgs Stad

I kommunfullmäktiges budget krävs utdelning från Stadshuskoncernen. I de senaste årens beslutade budgetar har utdelning villkorats av att den ska ske utan upptagande av lån vilket får tolkas som att kommunfullmäktige förväntar sig utdelning från innevarande års resultat och kassaflöden och inte medger att upparbetade fria vinstmedel från föregående år delas ut till ägaren. Det är Göteborg Energi AB, Lokalkoncernen (Higab m.fl.) och Göteborgs Hamn som i huvudsak genererar de överskott som utöver finansiering av koncernbidrag bidrar till utdelning.

Sammanfattande bedömning

Göteborg Energi kan beskriva vilka finansiella möjligheter sänkta avkastningskrav skulle kunna innebära, men bolaget äger inte frågan om ägardirektivets avkastningsnivåer och kan inte heller förväntas ta ansvar för redovisning av de konsekvenser som lägre avkastningskrav skulle innebära för Stadshuskoncernens finansiella samordning och de utdelningskrav som framgår av kommunfullmäktiges budget.

Stadshuset lämnar detta kunskapsunderlag för kommunstyrelsens fortsatta beredning.

Eva Hessman

Vd, Göteborgs Stadshus AB

Handling 2021 nr 46

Motion av Gertrud Ingelman (V) och Johan Zandin (V) om Göteborg Energi AB:s möjligheter att energieffektivisera och bygga ut kapaciteten i elnätet

Det enklaste sättet att minska fossila och biogena utsläpp är att effektivisera så att mindre mängd energi behövs för till exempel uppvärmning. För att nå mål om fossilfri fjärrvärme har Göteborg Energi i uppdrag att i första hand energi- och effekteffektivisera. Nya investeringar kostar oftast mer än att förbättra inom befintligt system och det är därför rimligt att Göteborg Energi inte ska ha alltför högt ställda avkastningskrav på åtgärder som energi- och effekteffektiviserar.

Fjärrvärmenätet har idag betydande förluster beroende på dess omfattning och ålder. Det föreligger ett omfattande behov av reinvestering i den del av fjärrvärmenätet som anlades under miljonprogrammet. Dagens förluster uppgår enligt uppgift till ca 500 GWh/år vilket utgör ca 12 procent av energibehovet i fjärrvärmenätet. Ett byte till nya och bättre isolerade fjärrvärmerör skulle minska energibehovet.

I arbetet med färdplan för fossilfri fjärrvärme beskriver Göteborg Energi AB i sin slutrapport att deras möjlighet att energieffektivisera begränsas av att investeringar baseras på kommunkoncernperspektivet. De hade haft större möjlighet att effektivisera om investeringar istället grundats på Förvaltnings AB Framtidens avkastningskrav och om utgångspunkten hade varit bolagsperspektivet. Det innebär att Göteborg Energi AB:s incitament att effektivisera fjärrvärmesystemet begränsas. Kortsiktiga lönsamhetskrav motverkar de långsiktiga målen om lägre miljö- och klimatpåverkan. I förlängningen skulle en effektivisering också kunna påverka kostnaderna för AB Framtiden och Göteborgs invånare positivt om fjärrvärmen effektiviseras.

I en framtid där transporter och industri elektrifieras kommer Göteborg Energi att möta stora utmaningar i att bygga upp kapacitet inom staden och tillgodose elbehovet. Risken finns att kortsiktiga avkastningskrav för Göteborg Energi motverkar de nödvändiga investeringar som behövs i ny vind- och solkraft och i elnätet. Därför är det centralt att få belyst hur bolaget skulle påverkas av ändrade avkastningskrav. Samhällsnytta och klimatperspektiv behöver också vägas in.

Göteborg Energi beskriver att ”dagens urbanisering och digitalisering har gjort att elnäten snart inte har tillräckligt med kapacitet för vissa delar av landet. Elnätet är helt enkelt för trångt på sina ställen. Det är främst storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och södra Skåne som ligger i riskzonen att drabbas av kapacitetsbrist.

– Stockholm och Malmö har redan akut elnätsbrist, säger Erik Axelsson, affärsutvecklare på Göteborg Energi. När bageriet Pågen ville bygga ut sin produktion i Malmö blev det problematiskt då man inte kunde garantera dem tillräckligt med el. I Stockholm ser vi att utökning av tunnelbanor och elbussar har problem. I Göteborg ökar elbehovet. Här är kapacitetsbristen inte långt borta”.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

Göteborg Energi AB får i uppdrag att utreda hur sänkta avkastningskrav för bolaget skulle kunna öka insatser för energieffektivisering och utbyggd kapacitet i elnätet.

Gertrud Ingelman (V)

Johan Zandin (V)

Källor:

<https://www.goteborgenergi.se/i-var-stad/artikelbank/kan-vi-fa-elbrist-i-sverige>

[https://www4.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/3FF113E42DE78549C125865E00378005/\\$File/Handling_2020_nr_285.pdf?OpenElement](https://www4.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/3FF113E42DE78549C125865E00378005/$File/Handling_2020_nr_285.pdf?OpenElement)